

Híres magyar betyárok

Rózsa Sándor

1813-1878

https://hu.wikipedia.org/wiki/R%C3%B3zsa_S%C3%A1ndor#/media/F%C3%A1jl:R%C3%B3zsa_S%C3%A1ndor_f%C3%A9nykép.jpg

- alföldi betyár
- már életében legendák keringtek róla
- csak a gazdagokat rabolta ki, zsákmányát pedig igazságosan elosztotta haramiatársai és a nép között
- 23 éves korában követte el első bűntényét, marhát lopott
- 1845-ben kegyelmi kérvényt nyújtott be, szeretne mostantól becsületes emberként élni, de elutasították
- az 1848/49-es szabadságharcban rövid ideig részt vett a bandájával
- 1857-ben árulás következtében elfogták: akkora hősnek látták a szegény emberek között, hogy nem merték kivégezni, ezért életfogytig tartó börtönbüntetést kapott
- Kufsteini rabsága alatt állítólag vasárnaponként a piactéren lehetett megnézni, annyira hírhedt volt

Sobri Jóska

1810-1837

- a Bakonyban „tevékenykedett”
- rettegett erdei útonálló volt
- eredeti neve: Pap József
- disznólopási ügybe keveredve börtönbe zárták, ahol állítólag megváltozott, egykori kamaszból izléses öltözködésű, cifra ruhájú betyár lett
- rettegetésben tartotta a környéket, a közbiztonság veszélyesen megromlott, így hajtóvadászat indult utána és társai után, majd 1837-ben elfogta őket Lápafőnél a katonaság. Körbevették őket, Sobri látta, hogy nincs menekvés, így öngyilkos lett.
- dalok, mesék őrzik tetteinek emlékét
- Krúdy Gyula több novellájának is főszereplője nevét egy bakonyi élménypark is viseli
- 1836-ban követte el leghíresebb tettet, amikor a győri káptalan pénztárát rabolta ki, és az uradalmi számtartó minden vagyonát elvette. A zsákmányolt összeg ma 25 millió forintot érne.
- másik hírhedt tette Hunkár Antal ezredes kirablása volt. Ez lett a végzete, ugyanis az áldozat, nagy tekintélyű és befolyásos ember volt, egyenesen Ferenc Józsefnél tett panaszt

Bogár Imre

1842-1862

https://hu.wikipedia.org/wiki/Bog%C3%A1r_Imre#/media/F%C3%A1jl:Bog%C3%A1r_Imre.jpg

- lovas betyár
- főleg Pest megyében fosztogatott
- hírnevét ifjú korának és szépségének köszönheti
- nevéhez fűződik az egyik legszebb betyárballada, méghozzá a “Zavaros a Tisza, nem akar apadni, Az a híres Bogár Imre által akar menni.” - kezdetű, mely halála után nem sokkal, 1870 körül született meg.
- akasztófán halt meg 1862-ben
- számlájára írták a bajai vásárosók 15 szekere ellen 1861-ben elkövetett rablótámadást. A rablók a kocsin lévő pénzes ládából 2000 forintot vettek ki. Zsákmányuk ma legalább egymillió forintot érne.

Zöld Marci

1790-1816

- az Alföldön kívül Heves és Bihar megyében portyázott legtöbbször
- irodalmunk egyik leggyakrabban ábrázolt banditája volt, Petőfitől kezdve Jókain át számos író és költő műve szólt róla
- Petőfi drámát is írt róla, amit a Nemzeti Színház elutasított, így a legenda szerint Petőfi elégette
- állítólag az “él, mint Marci Hevesen” kifejezésünk is a betyárra utalt eredetileg

<https://www.kozterkep.hu/28424/zold-marci#vetito=245573>

Vidróczki Márton

1837-1873

- mátrai betyárként emlegetik, de valójában élete nagy részét a Bükkben töltötte
- “A Vidrócki híres nyája, csörög, morog a Mátrába” - így kezdődik a róla szóló népballada
- szegény pásztoember volt, majd besorozták katonának, ahol ezredkürtös lett
- egyszer összetűzésbe keveredett egy osztrák tiszttel, várfogságra ítélték, de onnan megszökött, és betyárnak állt
- a szájhagyomány szerint nem fogott rajta a puszkagolyó

Savanyú Jóska

1841-1907

- a Bakonyban portyázott
- birkalopás után lett törvényen kívüli
- számos alkalommal ült börtönben, és az 1880-as évekre az ő fején volt a legmagasabb vérdíj az országban
- csak 159 centi magas volt, így könnyen elrejtőzött a bakonyi erdők sűrűjében
- nem a pandúrok fogták el, hanem árulás útján került a törvény kezére
- 20 évet ült börtönben, szabadulása után nem sokkal öngyilkos lett

<https://cultura.hu/wp-content/uploads/2016/09/cultura-savanyu-joska.jpg>

Hallgasd meg!

- A Vidróczki híres nyája - magyar népdal:
<https://www.youtube.com/watch?v=GXgbnYbwT44>
- Esik eső, szép csendesen csepereg:
https://www.youtube.com/watch?v=oVmSj83oh_E

Játék:

- Jobb betyárvezér vagy, mint Rózsa Sándor?
- <https://tanarnocafe.hu/tudomanyos-teszt/tulelned-rozsa-sandort-betyarvezerkent/>

Források:

- <https://colore.hu/szelavi/kultura/a-leghiresebb-magyar-betyarok/>
- <https://novekedes.hu/elemzesek/fosztogattak-gyilkoltak-ime-a-legelvetemultebb-betyarjaink>
- <https://hirmagazin.eu/az-5-leghiresebb-magyar-betyar-aki-rettegesben-tartotta-hatalmat?amp=1>
- <https://hirado.hu/kultura-életmod/cikk/2021/09/09/erdekessegek-a-betyarvilagbol#>
- https://mandadb.hu/cikk/918876/Magyar_eastern_Tortenetek_a_betyarsagrol

